

ប្រតិបត្តិ

នៃសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍

ធម្មទុក្ខនៃសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍

បុព្វកថា

យើងជាប្រជាជន នៃរដ្ឋសមាជិកនៃសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ តំណាងដោយប្រមុខរដ្ឋ ឬរដ្ឋាភិបាល នៃប្រទេសប្រិយណេដារូស្យាឡាម ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សាធារណរដ្ឋឥណ្ឌូនេស៊ី សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡាវ ម៉ាឡេស៊ី សហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា សាធារណរដ្ឋហ្វីលីពីន សាធារណរដ្ឋសិង្ហបុរី ព្រះរាជាណាចក្រថៃឡង់ដ៍ និងសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម ៖

ដោយកត់សំគាល់ប្រកបដោយសេចក្តីពេញចិត្តចំពោះសមិទ្ធផលសំខាន់ៗ និងការពង្រីករបស់អាស៊ាន ចាប់តាំងពីការបង្កើតសមាគមនេះ នៅទីក្រុងបាងកក តាមរយៈការប្រកាសជាផ្លូវការនូវសេចក្តីថ្លែងការណ៍ អាស៊ាន ។

ដោយរំលឹកឡើងវិញនូវសេចក្តីសម្រេចចិត្តបង្កើតធម្មនុញ្ញអាស៊ាន ដែលកំណត់ក្នុងកម្មវិធីសកម្មភាពទីក្រុង វៀងច័ន្ទ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ទីក្រុងតូឡូឡាឡាពួរស្តីពីការបង្កើតធម្មនុញ្ញអាស៊ាន និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ទីក្រុងសេប៊ូស្តីពីផែនការលំអិតនៃធម្មនុញ្ញអាស៊ាន ។

ដោយយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះអត្ថិភាពនៃផលប្រយោជន៍ និងការពឹងពាក់គ្នាទៅវិញទៅមក ក្នុងចំណោម ប្រជាជន និងរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន ទៅតាមភូមិសាស្ត្រ គោលដៅរួម និងជោគវាសនារួមគ្នា ។

ដោយបានយល់ច្បាស់ និងរួបរួមគ្នាក្រោមចក្ខុវិស័យមួយ អត្តសញ្ញាណមួយ និងសហគមន៍មួយ ដែល រួមរស់ជាមួយគ្នាប្រកបដោយសុភមង្គល ។

ដោយរួបរួមគ្នាក្នុងគោលបំណង និងឆន្ទៈរួម ដើម្បីរស់នៅក្នុងតំបន់មួយប្រកបដោយសន្តិភាព សន្តិសុខ និងស្ថិរភាពយូរអង្វែង កំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព វិបុលភាពរួម និងវឌ្ឍនភាពសង្គម និង ដើម្បីលើកតម្កើងសារប្រយោជន៍ជាសារវ័ន្ត ឧត្តមគតិ និងបំណងប្រាថ្នារបស់យើង ។

ដោយគោរពចំពោះសារសំខាន់ជាមូលដ្ឋាននៃមិត្តភាព សហប្រតិបត្តិការ និងគោលការណ៍អធិបតេយ្យភាព សមភាព បូរណភាពទឹកដី ការមិនជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការផ្ទៃក្នុង គោលការណ៍កុងសង់ស៊ីស និង ការឯកភាពក្នុងពហុភាព ។

ដោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលការណ៍នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ នីតិរដ្ឋ និងអភិបាលកិច្ចល្អ ការគោរព និង កិច្ចការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន ។

ដោយមានការសម្រេចចិត្តថានឹងធានាការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដើម្បីផលប្រយោជន៍សម្រាប់ ពេលបច្ចុប្បន្ន និងអនាគតរបស់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ និងចាត់ទុកភាពសុខដុមរមនា ជីវភាពរស់នៅ និង សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជនជាចម្បងក្នុងដំណើរការកសាងសហគមន៍អាស៊ាន ។

ដោយមានជំនឿជឿជាក់ទៅលើតម្រូវការចាំបាច់ ក្នុងការពង្រឹងចំណងសាមគ្គីភាពក្នុងតំបន់ ដើម្បីសម្រេច បាននូវសហគមន៍អាស៊ាន ដែលមានការរួបរួមផ្ទៃក្នុងយោបាយ សមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការទទួល ខុសត្រូវសង្គម ដើម្បីឆ្លើយតបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពចំពោះការប្រឈម និងកាលានុវត្តភាព ក្នុងពេល បច្ចុប្បន្ន និងទៅអនាគត ។

ដោយប្តេជ្ញាចិត្តពង្រឹងការកសាងសហគមន៍ តាមរយៈការលើកកម្ពស់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និង សមាហរណកម្មតំបន់ ជាពិសេស តាមរយៈការបង្កើតសហគមន៍អាស៊ាន ដែលរួមមានសហគមន៍សន្តិសុខ អាស៊ាន សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន និងសហគមន៍សង្គម-វប្បធម៌អាស៊ាន ដូចដែលបានចែងក្នុង សេចក្តីថ្លែងការណ៍ទីក្រុងបាលីនៃកិច្ចស្រុះស្រួលអាស៊ានទី ២ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ តាមរយៈធម្មនុញ្ញនេះ សម្រេចបង្កើតក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និងស្ថាប័នសម្រាប់អាស៊ាន ។

ហើយដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ ប្រមុខរដ្ឋ ឬរដ្ឋាភិបាល នៃរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន បានជួបប្រជុំគ្នានៅ ប្រទេសសិង្ហបុរី នាឱកាសជាប្រវត្តិសាស្ត្រនៃខួបអនុស្សាវរីយ៍លើកទី ៤០ នៃការបង្កើតអាស៊ាន បាន ឯកភាពលើធម្មនុញ្ញនេះ ។

ជំពូកទី ១

គោលបំណង និងគោលការណ៍

មាត្រា ១

អំពីគោលបំណង

គោលបំណងរបស់អាស៊ានគឺ :

១. ថែរក្សា និងលើកកម្ពស់សន្តិភាព សន្តិសុខ និងស្ថិរភាព និងពង្រឹងថែមទៀតនូវតម្លៃឆ្ពោះទៅរកសន្តិភាពក្នុងតំបន់ ។
២. លើកកម្ពស់ភាពរឹងមាំនៃតំបន់ តាមរយៈការជំរុញឱ្យកាន់តែខ្លាំងថែមទៀតនូវសហប្រតិបត្តិការផ្នែកនយោបាយ-សន្តិសុខ សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម-វប្បធម៌ ។
៣. រក្សាតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ជាតំបន់គ្មានអាវុធនយក្មេងអវរ និងគ្មានអាវុធប្រល័យលោកផ្សេងទៀត ។
៤. ធានាថា ប្រជាជន និងរដ្ឋសមាជិកអាស៊ានរស់នៅប្រកបដោយសន្តិភាពជាមួយពិភពលោកទាំងមូល ក្នុងបរិយាកាសយុត្តិធម៌ ប្រជាធិបតេយ្យ និងភាពសុខដុមរមនា ។
៥. បង្កើតទីផ្សាររួមមួយ និងមូលដ្ឋានផលិតកម្មរួម ដែលមានស្ថិរភាព វិបុលភាព មានការប្រកួតប្រជែងខ្ពស់ និងសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច ជាមួយនឹងការសម្របសម្រួលដ៏មានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគ ដែលក្នុងនោះមានលំហូរដោយសេរីនូវទំនិញ សេវាកម្ម និងវិនិយោគ សម្រួលចលនាពាណិជ្ជករ អ្នកមានវិជ្ជាជីវៈ អ្នកមានទេពកោសល្យ និងពលករ និងលំហូរដោយម្ចាស់ការនៃទុន ។
៦. កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងបង្រួមគម្លាតនៃការអភិវឌ្ឍន៍នៅក្នុងតំបន់អាស៊ាន តាមរយៈការជួយគ្នាទៅវិញទៅមក និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ។
៧. ពង្រឹងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ លើកកម្ពស់អភិបាលកិច្ចល្អ និងនីតិរដ្ឋ ការពារ និងលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន ដោយយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសិទ្ធិ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន ។
៨. ឆ្លើយតបយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ទៅតាមគោលការណ៍នៃសន្តិសុខពេញលេញ ចំពោះការគំរាមគំហែងគ្រប់រូបភាព ឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែន និងបញ្ហាប្រឈមឆ្លងដែននានា ។
៩. លើកស្ទួយការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដើម្បីធានាការការពារបរិស្ថានតំបន់ និរន្តរភាពនៃធនធានធម្មជាតិ និងការអភិរក្សមរតកវប្បធម៌ និងគុណភាពនៃជីវភាពរស់នៅខ្ពស់របស់ប្រជាជន ។

- ១០. អភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស តាមរយៈកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជិតស្និទ្ធ ក្នុងការអប់រំ និងការសិក្សា ក្នុងមួយជីវិត និងលើផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីផ្តល់ជូនប្រជាជនអាស៊ាន និង ការពង្រឹងសហគមន៍អាស៊ាន ។
- ១១. លើកកម្ពស់ភាពសុខដុមរមនា និងជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនអាស៊ាន ដោយការផ្តល់ឱ្យនូវ លទ្ធភាពទទួលបានសមភាព ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស សុខុមាលភាពសង្គម និងយុត្តិធម៌ ។
- ១២. ពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ក្នុងការកសាងបរិស្ថានប្រកបដោយសុវត្ថិភាព សន្តិសុខ និងភាពគ្មាន គ្រឿងញៀនសម្រាប់ប្រជាជនអាស៊ាន ។
- ១៣. ជំរុញការយកចិត្តទុកដាក់ដល់ប្រជាជនអាស៊ាន ក្នុងនោះ គ្រប់ផ្នែកទាំងអស់នៃសង្គមត្រូវបាន លើកទឹកចិត្តឱ្យចូលរួម និងទទួលយកផលប្រយោជន៍ពីដំណើរការសមាហរណកម្ម និងការកសាង សហគមន៍អាស៊ាន ។
- ១៤. ជំរុញអត្តសញ្ញាណអាស៊ាន តាមរយៈការជំរុញឱ្យច្រើនឡើងនូវការយល់ដឹងអំពីវប្បធម៌ និង មរតកចម្រុះក្នុងតំបន់ និង
- ១៥. ថែរក្សាតួនាទីស្នូលដ៏សកម្មរបស់អាស៊ាន ជាកម្លាំងចលករដ៏សំខាន់ ក្នុងទំនាក់ទំនង និង សហប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួនជាមួយដៃគូក្រៅតំបន់ ក្នុងស្ថាបត្យកម្មតំបន់ប្រកបដោយភាពបើក ចំហ តម្លាភាព និងការរួមបញ្ចូលគ្នា ។

មាត្រា ២

អំពីគោលការណ៍

- ១. ដោយយោងតាមគោលបំណង ដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១ អាស៊ាន និងរដ្ឋសមាជិករបស់ខ្លួន អះអាងជាថ្មី និងប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន ដូចមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ កិច្ចព្រមព្រៀង អនុសញ្ញា សន្និសញ្ញា កិច្ចស្រុះស្រួល និងលិខិតបញ្ជាក់ដទៃទៀតរបស់អាស៊ាន ។
- ២. អាស៊ាន និងរដ្ឋសមាជិកត្រូវអនុវត្តឱ្យស្របតាមគោលការណ៍ដូចខាងក្រោម :
 - ក. គោរពឯករាជ្យភាព អធិបតេយ្យភាព សមភាព បូរណភាពទឹកដី និងអត្តសញ្ញាណ ជាតិនៃរដ្ឋសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់
 - ខ. ចូលរួមការប្តេជ្ញាចិត្ត និងការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នា ក្នុងការលើកកម្ពស់សន្តិភាព សន្តិសុខ និងវិបុលភាពក្នុងតំបន់
 - គ. បដិសេធនូវអំពើឃ្នានពាន និងការគំរាមគំហែង ឬការប្រើប្រាស់កម្លាំង ឬសកម្មភាព ទាំងឡាយណាក្នុងលក្ខណៈដែលមិនសមស្របតាមច្បាប់អន្តរជាតិ

- ឃ. ប្រកាន់យកដំណោះស្រាយជម្លោះដោយសន្តិវិធី
- ង. មិនជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការផ្ទៃក្នុងនៃរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន
- ច. គោរពសិទ្ធិរបស់រដ្ឋសមាជិកនីមួយៗ ក្នុងការដឹកនាំអតិភាពជាតិរបស់ខ្លួន ដោយ ពុំមានការជ្រៀតជ្រែកពីខាងក្រៅ ការធ្វើវិទ្ធិអូស និងការបង្ខិតបង្ខំ
- ឆ. លើកកម្ពស់ការពិគ្រោះយោបល់លើបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរទាំងឡាយ ដែលមានឥទ្ធិពលប៉ះពាល់ ដល់ផលប្រយោជន៍រួមរបស់អាស៊ាន
- ជ. ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវនីតិវិធី អភិបាលកិច្ចល្អ គោលការណ៍ប្រជាធិបតេយ្យ និងរដ្ឋាភិបាល អាស្រ័យដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ
- ឈ. គោរពសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន លើកស្ទួយ និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងលើកកម្ពស់ យុត្តិធម៌សង្គម
- ញ. លើកតម្កើងធម្មនុញ្ញអង្គការសហប្រជាជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ រួមទាំងច្បាប់មនុស្សធម៌ អន្តរជាតិនានា ដែលរដ្ឋសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់បានយល់ព្រម
- ដ. មិនចូលរួមក្នុងគោលនយោបាយ ឬសកម្មភាពណាមួយ ដែលរួមមានការដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ នូវទឹកដីរបស់ខ្លួនឱ្យរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន ឬរដ្ឋមិនមែនជាសមាជិកអាស៊ាន ឬឱ្យតួអង្គ ដទៃទៀតដែលពុំមែនជារដ្ឋ គំរាមគំហែងដល់អធិបតេយ្យភាព បូរណភាពទឹកដី ឬ ស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយរបស់រដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន
- ច. គោរពវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា ភាសា និងសាសនារបស់ប្រជាជនអាស៊ាន ដោយសង្កត់ធ្ងន់ ទៅលើតម្លៃរួម ក្នុងស្មារតីភាពឯកភាពក្នុងពហុភាព
- ឌ. ភាពជាស្នូលរបស់អាស៊ាន ក្នុងទំនាក់ទំនងនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងវប្បធម៌ ក្រៅតំបន់ ដោយរក្សាការចូលរួមដ៏សកម្ម ការសម្លឹងមើលឆ្ពោះទៅខាងក្រៅ ភាពរួម បញ្ចូលគ្នា និងភាពមិនរើសអើង និង
- ឍ. ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវវិធានពាណិជ្ជកម្មពហុភាគី និងរបបផ្អែកលើមូលដ្ឋានច្បាប់របស់អាស៊ាន ដើម្បីអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងកាត់បន្ថយ ជាវិជ្ជមានឆ្ពោះទៅលុបបំបាត់រាំងទាំងស្រុង សម្រាប់សមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និងសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ ។

ជំពូកទី ២
បុគ្គលភាពគតិយុត្ត

មាត្រា ៣
អំពីបុគ្គលភាពគតិយុត្តរបស់អាស៊ាន

អាស៊ានដែលជាអង្គការអន្តររដ្ឋាភិបាលមួយត្រូវបានផ្តល់បុគ្គលិកលក្ខណៈជាបុគ្គលភាពគតិយុត្ត ។

ជំពូកទី ៣
សមាជិកភាព

មាត្រា ៤
អំពីរដ្ឋសមាជិក

រដ្ឋសមាជិកអាស៊ានមានប្រទេសប្រិយណេដារូស្សាម ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សាធារណរដ្ឋឥណ្ឌូនេស៊ី សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡាវ ម៉ាឡេស៊ី សហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា សាធារណរដ្ឋហ្វីលីពីន សាធារណរដ្ឋសិង្ហបុរី ព្រះរាជាណាចក្រថៃឡង់ដ៍ និងសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម ។

មាត្រា ៥
អំពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច

១. ក្រោមធម្មនុញ្ញនេះ រដ្ឋសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់មានសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចស្មើគ្នា ។
២. រដ្ឋសមាជិកត្រូវចាត់គ្រប់វិធានការចាំបាច់ រួមទាំង ការអនុម័តិច្បាប់ក្នុងស្រុករបស់ខ្លួនឱ្យមានលក្ខណៈស្របស្រួល ដើម្បីអនុវត្តដោយមានប្រសិទ្ធភាពនូវបទប្បញ្ញត្តិនៃធម្មនុញ្ញនេះ និងឱ្យបានសមស្របគ្រប់កាតព្វកិច្ចនៃសមាជិកភាព ។
៣. ក្នុងករណីមានការរំលោភធ្ងន់ធ្ងរ ឬមិនគោរពតាមធម្មនុញ្ញនេះនឹងត្រូវអនុវត្តទៅតាមមាត្រា ២០ ។

មាត្រា ៦

អំពីការទទួលយកសមាជិកថ្មី

- ១. នីតិវិធីនៃការដាក់ពាក្យ និងការទទួលចូលជាសមាជិកអាស៊ានត្រូវបញ្ញត្តិដោយក្រុមប្រឹក្សាសម្របសម្រួលអាស៊ាន ។
- ២. ការទទួលយកសមាជិកថ្មីត្រូវផ្អែកទៅលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដូចខាងក្រោម :
 - ក. ទីតាំងភូមិសាស្ត្រដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ស្ថិតក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍
 - ខ. មានការទទួលស្គាល់ពីបណ្តារដ្ឋសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់
 - គ. ឯកភាពគោរព និងប្រតិបត្តិតាមធម្មនុញ្ញអាស៊ាន និង
 - ឃ. មានលទ្ធភាព និងឆន្ទៈអនុវត្តនូវកាតព្វកិច្ចទាំងអស់នៃសមាជិកភាព ។
- ៣. ការទទួលយកជាសមាជិកថ្មីត្រូវសម្រេចដោយកុងសង់ស៊ុស នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន បន្ទាប់ពីបានទទួលអនុសាសន៍ពីក្រុមប្រឹក្សាសម្របសម្រួលអាស៊ាន ។
- ៤. រដ្ឋស្នើសុំនឹងទទួលបានសមាជិកភាព បន្ទាប់ពីការចុះហត្ថលេខាលើលិខិតបករណ៍នៃការយល់ព្រមចំពោះធម្មនុញ្ញអាស៊ាននេះ ។

ជំពូកទី ៤

អង្គការចាត់តាំង

មាត្រា ៧

អំពីកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន

- ១. កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ានត្រូវចូលរួមដោយប្រមុខរដ្ឋ/រដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋសមាជិក ។
- ២. កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន :
 - ក. ជាអង្គការរៀបចំគោលនយោបាយកំពូលរបស់អាស៊ាន
 - ខ. ពិគ្រោះយោបល់ ផ្តល់មតិយោបាយ និងធ្វើការសម្រេចលើបញ្ហាជាគន្លឹះដែលទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិផលនៃគោលដៅរបស់អាស៊ាន បញ្ហាសំខាន់ៗដែលជាផលប្រយោជន៍របស់រដ្ឋសមាជិក និងរាល់បញ្ហាទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធ តាមរយៈក្រុមប្រឹក្សាសម្របសម្រួលអាស៊ាន ក្រុមប្រឹក្សាសហគមន៍អាស៊ាន និងអង្គការថ្នាក់រដ្ឋមន្ត្រីជំនាញតាមផ្នែករបស់អាស៊ាន